

INTERVIEW

'Rente werkt ontwrichtend op de reële economie'

Ad Broere (1948), zelfstandig bedrijfsadviseur, oud-bankier en schrijver van *Een menselijke economie*, komt veel bij MKB'ers over de vloer. Voor de moeilijke situatie waarin veel MKB'ers zitten – hun liquiditeitspositie staat door de financiële crisis sterk onder druk – ziet Broere een oplossing in het zogenoemde C3-netwerk: Commercial Credit Circuit.

door Maaïke Kuyvenhoven

Ad Broere: 'Alle financiële innovaties worden door iedereen onder een vergrootglas geleegd.'

90 dagen aanhouden. Snel incasseren en traag betalen wordt beschouwd als "best practice" om het werkkapitaal op peil te houden. Dat werkt natuurlijk alleen voor bedrijven met een machtspositie. De druk op vooral de kleinere MKB-bedrijven is daardoor groot. Daar komt bij dat de kredietrisico's van MKB'ers lastig te verzekeren zijn door kredietverzekeraars omdat MKB'ers kleinschalig zijn en het bedrijf vaak op één persoon drijft.'

Gaat zo'n circuit werken?

'Het werkt. In Uruguay en andere landen in Latijns Amerika bestaat het C3-netwerk al. Of het in Nederland gaat werken, hangt af van de samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven. Een complementaire munt als de C3 werkt alleen als veel bedrijven er aan meedoen. Het MKB moet ook over een streep worden getrokken. Alle financiële innovaties worden door iedereen onder een vergrootglas geleegd.'

Wat is het Commercial Credit Circuit?

'Een coöperatieve vereniging van MKB-ondernemers die samenwerken om hun tekort aan liquiditeit op te lossen. Ondernemers dienen hun facturen bij het netwerk in. Het netwerk sluit een kredietverzekeringcontract af met een verzekeraar. De facturen zijn daardoor gedekt en worden gegarandeerd betaald op de vervaldatum. In de tussentijdse periode krijgt het bedrijf de beschikking over C3 valuta waarmee ze kunnen betalen binnen dat netwerk. Hoe groter het netwerk, hoe beter de bestedingsmogelijkheden. Op de dag dat de facturen door de klant zijn betaald, kunnen de C3's worden ingewisseld voor euro's.'

Waarom is zo'n circuit nodig?

'MKB'ers worden hard getroffen door de crisis. Ze worden gedwongen hun leveranciers binnen 30 dagen te betalen, terwijl hun grote klanten een betalingstermijn van

dat rente een voortdurende druk op de economie legt om steeds maar meer te presteren.'

Dus het afschaffen van rente is de oplossing?

'Rente werkt op den duur ontwrichtend op de reële economie. Als in het jaar 0 een halve euro op de bank zou zijn gezet tegen een samengestelde rente van 5 procent, dan zou het vermogen in het jaar 2000 zijn gegroeid tot het gewicht en de waarde van vijf gouden aardbollen - voor de goudprijs van het jaar 2000. Wie had deze waarde moeten creëren? Niet de bank, maar de reële of echte economie. In een rente-economie moet er meer worden gepresteerd dan in een renteloze economie.'

Wat vind je van de maatregelen die zijn genomen om de financiële crisis te beteugelen?

'Die maatregelen zijn genomen om het huidige systeem niet in elkaar te laten donderen. Het C3-netwerk is ook een oplossing om dit systeem draaiende te houden. Om mensen niet massaal werkloos te laten worden, het MKB is tenslotte de banenmotor van de economie. Maar een oplossing als een C3-netwerk kan het begin zijn van het inzicht dat niet alles draait om geld. Verandering in het geldsysteem hangt nauw samen met onze eigen houding tegenover geld en bezit.'

Een half jaar geleden verscheen je boek *Een menselijke economie*. Wat is dat?

'Een economie waarin mensen zelf beslissingen durven nemen. Uit angst fouten te maken, komen mensen niet in actie. Als er geen actie is, is er ook geen ontwikkeling en stopt de creativiteit. In een menselijke economie worden mensen niet afgerekend op hun fouten maar op het niet nemen van verantwoordelijkheid. Door de verantwoordelijkheid terug te geven, kunnen er weer door de mens beheersbare bedrijven ontstaan die samenwerken.' ■

Welke rol kunnen banken hierin spelen?

'Banken erkennen het liquiditeitsprobleem maar kunnen op dit moment niet bijdragen aan de oplossing. Banken moeten geld verdienen met geld. C3-netwerken zijn daarom geen geschikte bankactiviteit. Banken zien de waarde van een C3-netwerk wel in. Dankzij zo'n netwerk krijgen hun kredietklanten sterkere posities. Maar een C3-netwerk is natuurlijk ook geen structurele oplossing. Daarvoor moet het systeem op de schop.'

Hoe veranderen we het systeem?

'Door banken niet langer te laten functioneren als geldscheppende instellingen. In Zweden bestaat sinds 1975 de renteloze JAKbank. Een bank die geld weer heeft teruggebracht tot het oorspronkelijke niveau: dat van ruilmiddel. De JAKbank is klein maar groeit gestaag. Een groeiend aantal mensen ziet in